

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Olof J. Eriksson*
 Härad: *Järrestad, Mbo* Adress: *Högarna*
 Socken: *Gladöskär, S:t Olof* Berättat av:
(Bastumillen)
 Uppteckningsår: *1941* Född år *i*

<i>Byrättspredica.</i>	<i>s. 1.</i>
<i>Spektakel.</i>	<i>s. 1.</i>
<i>Skandonsprov - i drött.</i>	<i>s. 1.</i>
<i>Läsarepredikant.</i>	<i>s. 1.</i>
<i>Vambren</i>	<i>s. 2.</i>
<i>Skönan.</i>	<i>s. 2.</i>

*H. G. 2.**H. G. 9.*

*Konv
Jenssen
Glabbe*

*L. 7416 : 1.
ms S. 10211
L. 7416 : 1.
ms S. 10211*

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESSÄR
24/4 1947.

Hågkomster från Baskemölla och S:t Olof.

Jag bodde som barn ett par år på Baskemölla fiskläge / början på 1890-talet/, och där skedde vid bröllop, som nyss beskrivits från Högan utom däri, att lyckönskningarna till brudparet framfördes genom en utt för bröllopsgården uppsatt transparang.

Vid bröllop i S:t Olof vid samma tid såg jag en ärebort vara upps vid infartsvägen till bröllopsgården. I äreborten var upphängd en av gr ris bunden krona. / Under bröllopsnatten blev kronan på okynne lyft b och placerad på skorstenen till ett i närheten befintligt boningshus.

I Höganäs har jag inte sett mer än en lyckönskningstrandparang var uppsatt. År 1908 kom jag som nygift en kväll till Höganäs, och ett par skolstyrelseledamöter / födda i bygden / hade då ombestyrvt en transpa som var placerad i förstugan.

Seden - oseden - att placera föremål - liksom nämnda ärebortskron på olämpliga ställen var i min barndom på 1880 - 90 talen inte ovanli i S:t Olof och på Baskemölla.

Ex. 1. En bonde i S:t Olof hade skaffat sig en ny arbetsvagn. En morgo voro kärrorna placerade på ryggsåsen till ett hus. Spelfågeln, som varit framme, rymde till Amerika av fruktan för följderna.

2. I Baskemölla fanns en originell murare, som byggde ett flera v ningar högt och nästan fristående torn. Hans "rullebör" försvan Då han en dag sitter högt upp på sitt torn och murar, får han ett konstigt föremål på taket till en fiskekoja ute vid stran- den. Det var hans rullebör.

Den tidens ungdom hade också sin idrott / i vissa fall = mandomsvro
Först och främst slagsmål men dessutom fingerkrok, "vispa skank", "lyft på raka hasor", bryta arm, ta livtag, hänga i krokig arm, lyfta vå runda stenar / en dylik stor och kulformad sten fanns i förstugan till Ljun- lykorna, S:t Olof - att förmå lägga denna sten upp på knäna var ett m domspröv / .
Ett slags idrott var okynnestilltagen.

1. I Baskemölla fanns en hetlevrad skräddare. Det var tillräckligt med hostning utanför stugan under kvällsmörkret för att locka ut skrädd och få honom att gå till angrepp. Sedan emellertid de "idrottanden" u domarna en kväll lagt en avlyftad grind vid hans trappa och skrädd, vid sitt utfall fastnat i grinden, valde han en annan försvarsmetod

Stamma

sept. 1941

A. 7416 : 2.

För 50 år sedan trodde man i Baskemölla allmänt på varulven, som ju under kvällarna snodde kring husknutarna för att få ett tillfälle att riva ihjäl havande kvinnor. Träffade man på en varulv, finge man lägga fingrarna emellan utan klämma till honom i synen. Per Kjäus var en gammal man, som bodde tillsammans med ett par sysstrar. Så långt man mindes tillbaka hade ingen varit på besök i Kjäusen stuga. Tog man sig ett ärende dit, blev man alltid mottagen i förstudörren och kom inte längre. Det hände då och då, att Käusen hade rispör och andra märken i ansiktet - Kjäusen var en varulv, ingen behövde tvivla på den saken. Och ingen tvivlade heller - åtminstone bland oss barn.

På Baskemölla visste man också om maran. Hon hade flera gånger varit på besök hos en man. Hon kom in genom nyckelhålet och försvann före ningen samma väg. Under natten lde hon sig tungt på mannens bröst och höll nästan på kväva honom. En natt, då mannen trodde, att maran redan var inkommen i stugan, satte han kvickt en propo i nyckelhålet. Nästa morgon fann han i sin stuga en gråtande kvinna med utslaget hår.

/ Berättelsen har jag hört på Baskemölla emma men lär finnas också på annat håll /.

Maran flätade också manen på hästarna. Då jag en morren i S:t Olof gick till skolan såg jag i en beteshage hästar med vackert flätade man. Någon trodde, att maran varit framme, men hästarnas ägare - det var hans vars äreportskrone blivit satt på skorstenen - hade en annan mening.

Olof G. Wikström.